

Titulació	Tipus	Curs
2500501 Història	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Lluís Ferran Toledano Gonzalez

Correu electrònic: lluisferran.toledano@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Cap prerequisit. No obstant això, per a una millor coherència formativa, recomanem fer les assignatures Cultura i Mentalitats a l'Època Moderna i Història dels moviments socials a l'època contemporània.

Objectius

L'assignatura té com a objectiu principal proporcionar els instruments i els recursos que permetin apropar-se al món de les idees, els conceptes i els valors de les cultures polítiques contemporànies. Tractarem tant els autors i autores més reconeguts com tots/es aquells que s'escapen del cànon oficial i provenen dels sectors populars. En aquesta exploració atendrem també la creació i transformació dels espais de producció d'opinió (el saló, la taverna, el cafè, la premsa, el parlament, la plaça pública...). El marc cronològic contempla des de la crisi de l'antic règim a finals del segle XVIII, fins a la crisi global de finals de segle XX. Un univers, doncs, plural i divers, permeable a les influències europees i americanes, però també a les del món àrab i musulmà.

Competències

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els principals moviments socials i polítics dels segles XIX i XX.
2. Aprendre de manera autònoma.
3. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
4. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
5. Llegir i interpretar els documents històrics generats a l'època contemporània.
6. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
7. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
8. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
9. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
10. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
11. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

Objectius generals: Introducció a l'estudi de les idees, els llenguatges i les argumentacions dels principals corrents del pensament polític i social contemporani. Tractarem de la configuració de les grans cultures polítiques en la societat dels segles XIX i XX i del temps present. Atorgarem una atenció especial a la seva circulació i recepció a Espanya i Catalunya.

Temari:

1. Presentació: 1.1. El pensament polític en la historiografia. 1.2. Més enllà dels textos i dels autors canònics: la producció, comunicació i socialització de les idees. 1.3. La història dels conceptes, dels llenguatges i dels discursos. 1.4. Laboratori de conceptes: cultura política, opinió pública, identitat política, metàfores polítiques, hegemonia i valors polítics. 1.5. La mutació dels espais públics i privats: la parròquia, el cafè i la taverna, l'escola, l'exèrcit, l'ateneu, el *meeting* i els *mass media*. La premsa satírica i el poder de la imatge.
1. L'arbre de la llibertat: liberalisme polític i econòmic. La diversitat d'herències il·lustrades. Doctrinarisme i utilitarisme. El debat sobre l'individualisme. De Locke a Constant, passant per Smith i Bentham, Paoli, Jefferson, Jovellanos i la Constitució de Cadis. La Declaració dels Drets de la Dona i la Ciutadana. La revolució del cafè i de la premsa.
2. El combat de la tradició: les bases ideològiques de la contrarevolució (França i Espanya), i del conservadorisme (Anglaterra i Espanya); el *revival* religiós en la societat burgesa europea i els orígens del nacionalcatolicisme espanyol. De Barruel a Dou, passant per Burke, Balmes i Donoso. La cultura política del carlisme.
3. El lent avenç de la democràcia: els Drets Naturals; el jacobinisme europeu; demòcrates, utopistes i republicanisme a Espanya. El lliurepensament. De Rousseau a Paine, passant per Robespierre, Romero Alpuente, Xaudaró, Castelar i Pi i Margall. La teoria política republicana, la crítica als nacionalismes d'Estat i la cultura política dels federals.
4. El romanticisme polític (liberal/progressista o reaccionari). El nacionalisme com a ideologia: els models teòrics existents, la construcció cultural de les nacions. Rousseau i Fichte, passant per Renan, Cánovas i el kraussisme; el nacionalisme espanyolista d'arrel liberal i el nacionalcatolicisme; Roca i Farreras, Prat de la Riba i Rovira i Virgili. La cultura política del catalanisme. El 1898 i la crisi regeneracionista.
5. La crítica contra el sistema capitalista: Les utopies i la invenció del futur. Socialisme, anarquisme i comunisme. La Comuna de París, la socialdemocràcia i el leninisme. De Marx i Engels a Proudhon i Bakunin, passant per Pablo Iglesias, Bernstein i Lenin. Cultura i sociabilitat en el socialisme i l'anarquisme espanyol. La dona en el pensament socialista.

6. La crisi de la raó i el desafiament de la societat de masses: la modernització de la dreta francesa, la teoria de les elits, el feixisme i l'actualització autoritària. De Maurras a Pareto, passant per Ortega i Schmitt. El modernisme reaccionari com a projecte cultural de superació del vell liberalisme. L'antiparlamentarisme i la crítica a la corrupció. Darwinisme, racisme i biologisme.
7. L'era de la catàstrofe: el nazisme i Auschwitz; la cultura política de l'estalinisme.
8. Les bases ideològiques de les democràcies liberals de postguerra i de l'Estat del Benestar. J.M. Keynes.
9. Els nous moviments socials: la lluita pels drets civils, l'emancipació de la dona, el maig del 1968 i la contracultura. El redescobriment de Gramsci. El pensament decolonial (F. Fanon, entre d'altres).
10. "El retorn de Déu": integriste catòlic, fonamentalisme nord-americà i islamisme polític. De Reagan, Khomeini, i Joan Pau II.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Assistència a les classes teòriques i pràctiques a l'aula o telemàticament i integració dels coneixements adquirits.	35	1,4	1, 4, 7, 9, 11
Exercicis pautats d'aprenentatge. Pràctiques.	15	0,6	3, 5, 6, 7, 8, 10, 11
Exercicis pautats d'aprenentatge. Qüestionari.	10	0,4	2, 3, 4, 5, 8, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Tutories	15	0,6	2, 3, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Treball autònom de l'estudiant, millora de la seva formació crítica.	75	3	2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11

Assistència a les classes teòriques dirigides pel professor.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor a l'aula o telemàticament i a les sales especials de la Biblioteca d'Humanitats.

Assistència a les tutories particulars al despatx del professor o telemàticament.

Lectura comprensiva de textos històrics del segle XIX i XX.

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació en biblioteques, hemeroteques i a la xarxa.

Realització de treballs i comentaris analítics.

Presentacions i intervencions a l'aula.

Estratègies d'estudi personal.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dos exàmens parcials, un al mig i un altre al final del curs.	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11
Exposicions orals de lectures d'articles o a partir de documents històrics	25%	0	0	2, 3, 5, 7, 9, 10
Qüestionari a partir de la lectura d'un text d'història de les idees i del pensament.	25%	0	0	1, 4, 5, 8, 10, 11

Història del Pensament i de les Cultures Polítiques Contemporànies.

Avaluació Continuada:

1) Dues Proves escrites:

La primera prova es realitzarà a meitat de curs (valoració 25 %).

Tractarà sobre la temàtica treballada durant el parcial. Quatre preguntes. Una d'elles tractarà d'un article de lectura obligatòria penjat al Campus Virtual.

La segona prova escrita es realitzarà a final de curs. (Valoració 25%).

Tractarà sobre la temàtica treballada durant la segona part de l'assignatura. Quatre preguntes. Una d'elles tractarà d'un article de lectura obligatòria penjat al Campus Virtual.

Important: La mitjana d'aquestes dues proves cal superar-la de forma positiva (com a mínim un 5).

2) Pràctiques i Treballs:

Qüestionari preparat amb fonts secundàries en forma d'articles disponibles a la xarxa o de llibres. El Treball serà definit a inici de curs i complementat amb l'ús de fonts primàries (visites a arxius, centres de documentació o de fonts disponibles a la xarxa). Màxim 8 pàgines. Valoració 25%. Data lliurament: coincidint amb el segon parcial, a finals de curs.

Obligat: Per a fer el Qüestionari cal que els objectius i pla de treball del mateix quedi fixat durant les tres primeres setmanes del curs en visites al despatx i en horaris de tutoria. En cas contrari, es considerarà no avaluable.

3) Exposició oral, més assistència, seguiment i participació del treball a l'aula amb documentació diversa -lectura del dossier i articles-, així com també en les tutories del despatx del professor (total un 25%).

Només es recuperen les activitats d'avaluació entregades en els terminis establerts pel professor de l'assignatura; en cap cas es podrà presentar un exercici per primera vegada durant la prova de Recuperació.

Les pràctiques o treballs (i la participació, assistència i progressió), no es recuperen. Es considerarà a efectes acadèmics un No Avaluable, l'alumne que hagi fet menys d'una tercera part de les evidències avaluables del total de l'assignatura. En el cas que hagi fet els dos parcials i no la resta d'evidències, i/o que no hagi assistit a classe sense causa justificada, en considerarà un No Avaluable.

La còpia de fonts escrites (utilitzant Intel·ligència Artificial, internet, treballs d'altres, etc.) suposarà un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura. Tots els treballs es presentaran en format "paper".

La data de la recuperació és única i fixada per la Secretaria de la Facultat.

Avaluació Única:

Consistirà en la suma d'una única Prova Escrita (50%), més l'entrega d'un Treball (Qüestionari) (25%), i la realització d'una Pràctica (elaboració d'un Pòster) (25%).

Prova Escrita:

Tractarà sobre la temàtica corresponent al programa de l'assignatura. Al llarg del curs penjaré textos al Campus Virtual. Aquests articles, tots ells disponibles a la xarxa, seran de lectura obligatòria. Algunes de les preguntes de la prova escrita estaran relacionades amb aquests articles.

Qüestionari:

Redactat a partir de fonts secundàries procedents d'articles disponibles a la xarxa o de monografies en format de llibre. Treball que serà definit a inici de curs i complementat amb l'ús de fonts primàries (visites a arxius, centres de documentació o de fonts disponibles a la xarxa). Màxim 8 pàgines. Data de lliurament: coincidint amb la prova escrita i amb el segon parcial dels alumnes d'avaluació continuada, a finals de curs.

Obligat: Per a fer el Qüestionari cal que els objectius i pla de treball del mateix quedi fixat durant les tres primeres setmanes del curs en visites al despatx i en horaris de tutoria. En cas contrari, es considerarà no avaluable.

Pòster:

Lliurament d'un pòster sobre una temàtica que haurà d'incloure lectures i que s'indicarà a inici de curs.

Les pràctiques o treballs no es recuperen. Es considerarà a efectes acadèmics un No Avaluable, l'alumne que hagi fet menys d'una tercera part de les evidències avaluables del total de l'assignatura.

A l'Avaluació Única, si la suma de les tres notes finals és inferior a 3,5 punts, comportarà el suspens de l'assignatura i no podrà anar a recuperació.

La còpia de fonts escrites (utilitzant Intel·ligència Artificial, internet, treballs d'altres, etc.) suposarà un 0 en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura. Tots els treballs es presentaran en format "paper".

La data de la recuperació és única i fixada per la Secretaria de la Facultat.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA GENERAL

- ANTON, J.; CAMINAL, M. (Coords.) *Pensamiento político en la España contemporánea 1800-1950*, Teide, Barcelona 1992.
- ANTON, J. (Ed.), *Ideologías y movimientos políticos contemporáneos*, Tecnos, Madrid 1998.
- BEYME, Kaus von, *Teoría política del siglo XX. De la modernidad a la posmodernidad*, Alianza.

- BURROW, Jhon W., *La crisis de la razón. El pensamiento europeo 1848-1914*, Crítica: Barcelona 2001.
- CASASSAS, J., (Coord.), *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya (1808-1975)*, Pòrtic, Barcelona 1999.
- CHARLE, Christophe, *Los intelectuales en el siglo XIX. Precursores del pensamiento moderno*, Siglo XXI: Madrid 2000.
- DÍEZ RODRÍGUEZ, Fernando, *Homo Faber. Historia intelectual del trabajo, 1675-1945*, Siglo XXI: Madrid, 2014.
- ECCLESHALL, Robert, GEOGHEGAN, Vincent, JAY, Richard, WILFORD, Rick, *Ideologías políticas*, Tecnos: Madrid 1999.
- FEMENÍAS, Mª L., *Ellas lo pensaron antes: Filósofas excluidas de la memoria*, Ed. Lea, Buenos Aires 2020.
- FERNÁNDEZ SEBASTIÁN, J.; FUENTES, J.F. (Dir.), *Diccionario político y social del siglo XIX español*, Alianza Editorial: Madrid, 2001. Id., *Diccionario político y social del siglo XX español*, Alianza Editorial: Madrid, 2008.
- FREEDEN, Michael, *Ideología. Una brevísima introducción*, Ed. Universidad Cantabria, Santander, 2013.
- GABRIEL, P. (Dir.), *Història de la Cultura Catalana*. Vol. IV-X, Ed. 62, Barcelona 1994, 1995.
- HAMPSHER-MONK, I, *Historia del pensamiento político moderno. Los principales pensadores políticos de Hobbes a Marx*, Ariel, Barcelona 1996.
- KENDI, I.X., *Marcados al nacer. La historia definitiva de las ideas racistas en Estados Unidos*, Debate, Barcelona, 2021.
- MACRIDIS, Roy C., HULLIUNG, Mark L., *Las ideologías políticas contemporáneas*, Alianza Editorial, Madrid, 1998.
- MADRUGA, M., *Feminismo e Ilustración. Un seminario fundacional*, Cátedra, Madrid, 2020.
- MINC, Alain, *Una historia política de los intelectuales*, Duomo: Barcelona 2012.
- PRIETO, F., *Manual de Historia de las Ideas Políticas*, Unión Editorial, Madrid 1996.
- RACINE, N.; TREBITSCH, M. (Dirs.), *Intellectuelles. Du genre en histoire des intellectuels*, Ed. Complexe, Paris, 2004.
- RENYER, J. i PUJOL, E. (dir.), *Pensament polític als Països Catalans, 1714-2014. Història i prospectiva.*, Pòrtic, Barcelona, 2007.
- RIVERA, A., *Historia de las derechas en España (1789-2022)*, Catarata, Madrid, 2022.
- STRAEHLE, E., *Los pasados de la revolución. Los múltiples caminos de la memoria revolucionaria*, Akal, Madrid, 2024.
- SABINE, G.H., *Historia de la Teoría Política*, F.C.E., Madrid 1980.
- SÁNCHEZ, P., *Historia ciudadana. Recontar lo común político que heredamos*, Postmetropolis Editorial, Madrid, 2023.
- SIMON, A., *La construcció de l'enemic interior. Els catalans en el pensament polític espanyol (abans i després de Carl Schmitt)*, Afers, Catarroja, 2024.
- STROMBERG, R.N., *Historia intelectual europea desde 1789*, Debate, Madrid 1990.
- THIESSE, A-M., *La creación de las identidades nacionales. Europa: siglos XVIII-XX*, Ezaro,
- TRAVERSO, E., *Revolución. Una historia intelectual*, Akal, Madrid, 2022.
- VARELA, J. *La novela de España. Los intelectuales y el problema español*, Taurus, Madrid 1999.
- VALLESPIN, F. (Ed.) *Historia de la Teoría Política*, vols. 3, 4, 5 i 6, Alianza Editorial, Madrid 1991.
- WATSON, P., *Historia intelectual del siglo XX*, Crítica: Barcelona, 2002.
- WINOCK, M., *Las voces de la libertad. Intelectuales y compromiso en la Francia del XIX*, Edhasa, Madrid, 2004.
- Nota: la Bibliografía específica de cada tema es proporcionará a l'aula.
- **Recursos Web:** Biblioteca digital Saavedra Fajardo Universitat de Múrcia; Revista d'Història Constitucional; Projecte Iberconceptes; bases de dades a Dialnet i JSTOR; google books; Memoria Digital de Catalunya; Hemeroteca Digital Històrica (Biblioteca Nacional, Ministeri de Cultura); fons digital Biblioteca de Catalunya; fons digital Arxiu Congrés de Diputats; Gallica (fons Biblioteca Nacional de França).
- Com citar i elaborar la bibliografia:
<https://www.uab.cat/web/estudia-i-investiga/com-citar-i-elaborar-la-bibliografia-1345708785665.html>"

Cap comentari

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt